

Eventyr For Alle

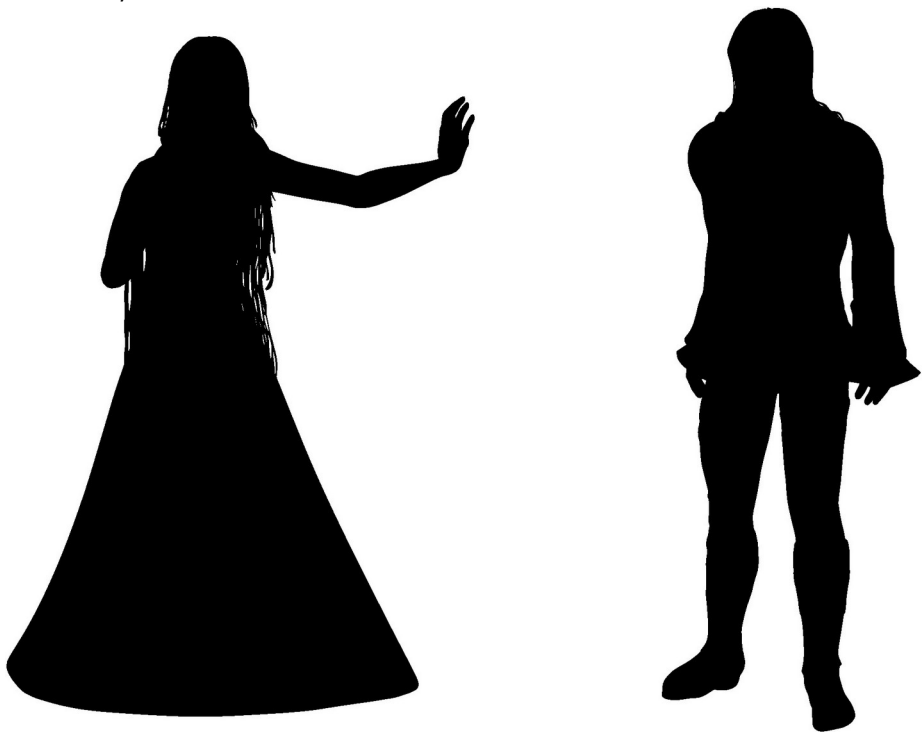
Håken Borkenskjegg

Asbjørnsen & Moe

Håken Borkenskjegg

Det var en gang ei kongsdatter som var så stolt og så kry at ingen frier var god nok for henne. Alle holdt hun for narr og gav hun reisepass, den ene etter den andre. Men enda hun var så stor på det, så kom det alltid friere til gårds, for vakker var hun, det leie trollet.

Så hadde det en gang kommet en kongssønn som ville fri til henne igjen, og han hette Håken Borkenskjegg. Men den første natta han var der, bad hun hoffnarren, at han skulle skjære ørene av den ene hesten hans og rispe kjeften like opp til ørene på den andre. Da prinsen skulle ut å kjøre den andre dagen, stod kongsdattera i svalen og så på.

«Nei, nå har jeg da aldri sett maken heller!» sa hun. «Den skarpe nordensnøen som blåser her, har tatt ørene av den

ene hesten din, og det har den andre stått og glist av, så kjeften har gått helt opp til ørene på den.»

Og dermed slo hun opp hele latterdøra, løp inn og lot ham kjøre sin vei.

Han reiste hjem, men han tenkte med seg selv at det skulle hun nok få igjen for. Han satte på seg et stort skjegg av lav, dro på en vid skinnkjole og kledde seg ut som en annen tigger. Men hos en gullsmed kjøpte han seg en gullrokk, og dermed gikk han av sted og satte seg en morgen utenfor vinduet til kongsdattera til å file og stelle på gullrokken, for den var ikke helt ferdig, og det var ingen støtter på den heller.

Da så kongsdattera kom til vinduet om morgenen, lukka hun opp og ropte på ham, og spurte om han ville selge den gullrokken sin.

«Nei, til salg er den ikke», sa Håken Borkenskjegg, «men det er det samme. Får jeg sove utenfor kammerdøra di i natt, så skal du få den.»

Ja, det syntes kongsdattera var et godt kjøp, og det kunne det ikke være noen fare ved. Hun fikk rokken, og om kvelden la Håken Borkenskjegg seg utenfor kammerdøra hennes. Men da det led utpå natta, kom det slik frost på ham.

«Huttetuttetuttetu! Det er så kaldt at -. Slipp meg inn!» sa han.

«Jeg mener du er helt sprø», sa kongsdattera.

«Å huttetuttetuttetu, det er så kaldt! Å, slipp meg bare inn!» sa Håken Borkenskjegg.

«Hysj, hysj! Ti stille!» sa prinsessa. «Får far min høre at det er mannfolk her, så blir jeg rent ulykkelig.»

«Å huttetuttetuttetu! Jeg fryser mest ihjel, la meg bare komme inn og få ligge på gulvet», sa Håken Borkenskjegg.

Ja, det var ikke annen råd, hun måtte slippe ham inn, og da

han hadde kommet inn, la han seg på gulvet og sov nokså godt.

Ei stund etter kom Håken igjen og hadde med seg støtter til rokken, og så satte han seg utenfor vinduet til kongsdattera igjen og til å file på støttene, for de var heller ikke helt ferdige. Da hun hørte han filte, lukka hun opp vinduet og spurte hva det var han hadde der.

«Å, det er støtter til den rokken prinsessa kjøpte, for jeg tenkte som så, at siden hun ville ha rokk, så kunne hun vel ha bruk for støtter også», sa Håken.

«Hva skal du ha for dem da?» spurte kongsdattera.

De var ikke til salgs de heller, men fikk han lov til å ligge på gulvet i kammerset til prinsessa om natta, skulle hun få dem.

Ja, det skulle han få lov til, men hun bad ham bare være rolig, og ikke gi seg til å fryse og si huttetu.

Håken Borkenskjegg lovte nok godt, men da det led på natta, tok han til å hutre og fryse og bære seg, og så bad han om han ikke fikk lov å legge seg fremfor senga til prinsessa. Det var ingen råd for det, hun måtte gi ham lov, når ikke kongen skulle få høre det. Håken Borkenskjegg la seg da på gulvet fremfor senga til kongsdattera og sov både godt og vel.

Så varte det ei god stund før Håken Borkenskjegg kom igjen, men da hadde han med seg en garnvinde av gull, og den satte han seg til å file på utenfor vinduene til prinsessa om morgenen. Så gikk det på samme måte. Da prinsessa hørte det, kom hun til vinduet og hilste og spurte hva han skulle ha for den garnvinden.

«Den er ikke til salgs for penger, men får jeg lov å ligge i kammerset ditt med hodet på sengestokken i natt, så skal du få den», sa Håken Borkenskjegg.

Ja, det kunne han nok, om han bare ville være rolig og ikke

holde slik styr, sa prinsessa, og han lovte han skulle gjøre sitt beste. Men da det led utpå natta, tok han til å hutre og fryse, så han hakka tenner.

«Huttetuttetu, det er så kaldt! Å la meg få lov å komme opp i senga og varme meg litt!» sa Håken Borkenskjegg.

«Jeg mener du er galen, jeg», sa kongsdattera.

«Huttetuttetu!» sa Håken Borkenskjegg. «Å la meg komme opp i senga! Huttetuttetuttetu!»

«Hysj, hysj! Ti stille for Guds skyld!» sa kongsdattera. «Får far høre det er mannfolk her, så blir jeg rent ulykkelig. Jeg tror visst han tar livet av meg med det samme.»

«Huttetuttetuttetu! Slipp meg opp i senga!» sa Håken Borkenskjegg og frøys så hele stua rista.

Det var ikke noen råd for det, hun måtte slippe ham opp i senga, da sov han både godt og vel.

Men en stund etter fikk prinsessa et lite barn, og kongen ble så vill at han nær hadde gjort ende både på henne og barnet. Da det led om litt, kom Håken Borkenskjegg ranglende dit en gang, som ved en tilfeldighet, og satt ute i kjøkkenet akkurat som en annen fattigmann.

Så kom kongsdattera ut og fikk se ham: «Å Gud bære meg for ulykke du har voldt!» sa hun. «Far min er ferdig til å fly i flint, så vill er han. La meg bli med hjem til deg!»

«Du er nok for vel vant til å bli med meg», sa Håken. «Jeg har ikke annet enn ei barhytte å være i, og hvordan jeg skal skaffe deg mat, det vet ikke jeg. For jeg sliter ille nok for å skaffe mat til meg selv.»

«Ja, jeg er like glad hvordan du har det», sa kongsdattera. «La meg bare få være med deg, for blir jeg her lenger, tar far min snart livet av meg.»

Hun fikk da lov til å være med fanten, som hun kalte ham, og de gikk både langt og lenge, og hun hadde det ikke for

godt på veien. Til slutt kom de ut av det landet og inn i et annet rike, så spurte prinsessa hvem det var som eide det.

«Å, det er Håken Borkenskjegg det», sa han.

«Jaså», sa prinsessa. «Jeg kunne tatt han jeg, så hadde jeg sluppet å gå her som ei fantefille.»

Og alle de gildeste slott og skoger og gårder de kom til, så spurte hun hvem som eide dem. «Å det er Håken Borkenskjegg sitt», sa fanten. Og prinsessa gikk og bar seg ille, fordi hun ikke hadde tatt han som eide så mye.

Langt om lenge kom de til en kongsgård. Der sa han at han var kjent, og han mente nok han skulle få arbeid til henne der, så de kunne få noe å leve av, og så satte han opp ei barhytte i enden av skogen, der skulle de være. Selv gikk han til kongsgården og hogde ved og bar vann for kokka, sa han, og da han kom hjem igjen, hadde han med seg noen matsmuler, men de rakk ikke langt.

Så var det en gang han kom hjem fra slottet. «I morgen skal jeg bli hjemme og passe barnet, men du får gjøre deg klar til å gå til slottet du», sa han, «for prinsen sa du skulle komme og være med og bake i ovnen.»

«Jeg bake?» sa kongsdattera. «Jeg kan ikke bake, for det har jeg aldri gjort.»

«Jo, du får gå», sa Håken Borkenskjegg, «siden han har sagt det. Kan du ikke bake, så kan du vel lære. Du får se etter hvordan de andre gjør før deg, og når du skal gå, får du stjele med deg noen brød til meg.»

«Stjele kan jeg ikke», sa kongsdattera.

«Du kan vel lære», sa Håken Borkenskjegg. «Du vet det er knapt med mat. Men pass deg vel for prinsen, for han har øynene med seg overalt.»

Da hun vel hadde gått, sprang Håken en snarvei, og kom til slottet lenge før henne, og kasta fillene og lavskjegget av seg

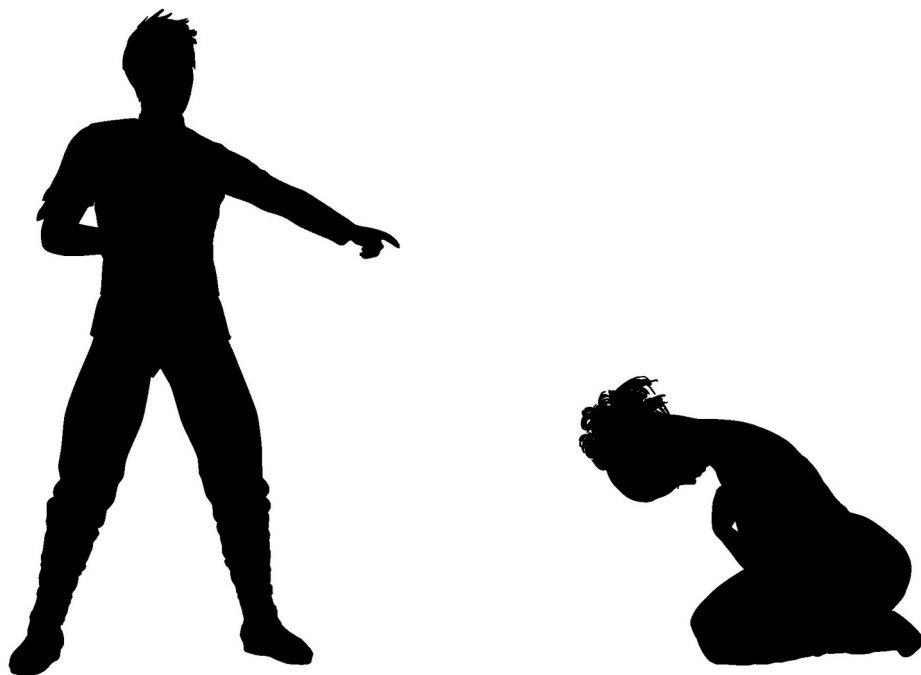
og trakk på prinseklærne.

Kongsdattera var med i baksten, og gjorde som Håken hadde bedt henne, og stjal alle lommene sine fulle med brød. Da hun så skulle hjem om kvelden, så sa prinsen:

«Denne fantekjerringa kjenner vi ikke noe til. Det er best å se etter om hun ikke har tatt med seg noe.»

Så fór han ned i alle lommene og gravde og ransakte, og da han fant brødene ble han sint og holdt fælt hus.

Hun gråt og bar seg ille, og sa: «Fanten bad meg om det, og så måtte jeg gjøre det.»

«Ja, det burde gått deg ille», sa prinsen. «Men det er det samme, for fantens skyld skal det være deg tilgitt.»

Da hun vel hadde gått, kasta han av seg prinseklærne, dro på seg skinnkjolen, satte på lavskjegget, og var før henne i barhytta. Og da hun kom, holdt han på å stille med barnet.

«Ja, du har fått meg til å gjøre det jeg har angra», sa hun. «Det er første gang jeg har stjålet, og det skal nok bli siste

også.» Og så fortalte hun hvordan det hadde gått, og hva prinsen hadde sagt.

Noen dager etter kom Håken hjem i barhytta en kveld.

«I morgen får jeg bli hjemme og passe ungen», sa han, «for du skal være med i slaktinga og lage pølse.»

«Jeg lage pølse?» sa kongsdattera. «Det kan jeg ikke. Jeg har nok spist pølse, men lagd pølse har jeg aldri.»

Ja, Håken sa hun måtte gå, siden prinsen hadde sagt det. Hun fikk gjøre slik som hun så de andre gjorde, og så bad han at hun skulle stjele med seg noen pølser til ham.

«Nei, stjele kan jeg ikke», sa hun. «Du husker vel hvordan det gikk sist.»

«Du kan lære å stjele», sa Håken. «Det er ikke sagt at det går galt hver gang.»

Da hun vel hadde gått, sprang Håken Borkenskjegg snarveien og kom lenge før henne til slottet, kasta skinnkjolen og lavskjegget av seg, og stod i kjøkkenet med prinseklærne på da hun kom. Kongsdattera var med i slaktinga og lagde pølse, og hun gjorde som Håken hadde sagt, og stappa lommene sine fulle. Men da hun skulle gå hjem om kvelden, sa prinsen:

«Denne fantekjerringa var jo langfingra sist, det er nok best å se etter om hun ikke har tatt med seg noe», og til å lete og ransake i alle lommene hennes.

Da han fant pølsene, ble han sint igjen og holdt stygt hus, og trua med å overgi henne til lensmannen.

«Å Gud velsigne deg, la meg slippe! Fanten bad meg om det», sa hun, og gråt og bar seg.

«Ja, det burde gått deg ille, men for fantens skyld skal det være deg tilgitt», sa Håken Borkenskjegg.

Da hun hadde gått, kasta han prinseklærne av seg, tok skinnkjolen på og satte på seg lavskjegget og sprang

snarveien, og da hun kom hjem, var han alt kommet i forveien. Hun fortalte hvordan det hadde gått, og lovt høyt og dyrt det skulle være siste gang han fikk henne med på noe sånt.

Ei stund etter hadde mannen vært på kongsgården igjen.

«Nå skal prinsen vår ha bryllup», sa han da han kom hjem om kvelden. «Men bruden er blitt syk, så skredderen ikke kan få tatt mål av henne til brudekjolen, og så vil prinsen at *du* skal komme opp til kongsgården og ta mål av deg istedenfor henne – for han sier du ligner henne i vekst og alt. Men når du er målt, skal du ikke gå. Du kan bli stående der du, og se på mens skredderen skjærer til, og sop så ned de største stykkene og ta dem med deg så jeg kan lage meg ei topplue.»

«Nei, stjele kan jeg ikke», sa hun, «og du husker vel hvordan det gikk sist.»

«Du kan vel lære», sa Håken. «Det er ikke sagt det går galt nå igjen.»

Hun syntes det var galt, men hun gikk og gjorde som han bad. Hun stod og så på mens skredderen skar til, og sopte ned de største stykkene og stakk dem i lomma.

Da hun skulle gå, sa prinsen: «Vi får vel se etter om kjerringa ikke har vært langfingra denne gangen også», og tok til å lete i alle lommene hennes, og da han fant tjuvegodset, ble han vill og tok til å skjelle og styre, så det ikke var noen måte på det.

Hun gråt og bar seg ille, og sa: «Å fanten bad meg om det, så jeg måtte jo gjøre det.»

«Ja, det burde gått deg ille, men for fantens skyld får det vel være deg tilgitt», sa Håken Borkenskjegg.

Og så gikk det som de forrige gangene. Da hun kom hjem i barhytta, var Håken der også. «Å Gud hjelpe meg!» sa hun.

«Jeg blir nok ulykkelig jeg for din skyld til slutt, for du vil ikke ha meg til annet enn det som er galt. Prinsen var så vill og sinna så han trua både med lensmann og fengsel.»

Ei stund etter kom Håken hjem en kveld. «Nå vil prinsen du skal komme til slottet og stå brud», sa han, «for bruden hans er syk og sengeliggende ennå, men bryllup vil han holde, og du er så lik henne, at ingen ser noe forskjell på dere, og i morgen får du gjøre deg klar til å gå til slottet.»

«Jeg mener De er fra vett og samling, både du og prinsen», sa hun. «Synes du jeg ser ut som at jeg kan stå brud? Ingen fantekjerring kan da se verre ut enn jeg.»

«Ja, prinsen sa det, og så får du gjøre det», sa Håken Borkenskjegg.

Det var ikke noen råd for det, hun måtte gå, og da hun kom til kongsgården, ble hun så pynta og tilstasa at ingen prinsesse kunne være vakrere. De reiste til kirka og hun stod brud, og da de kom hjem igjen, var det dans og lystighet på slottet. Men akkurat da hun var midt i dansen med prinsen, fikk hun se et skinn gjennom vinduet, og så så hun at barhytta stod i lys lue.

«Å nei! Fanten og barnet og barhytta da!» skreik hun og var i ferd med å svime av.

«Her er fanten, og der er barnet, og la så barhytta ryke!» sa Håken Borkenskjegg.

Og så kjente hun ham igjen. Da ble det først ordentlig lystighet og glede, men siden har jeg hverken hørt eller spurt dem.

Ordforklaringer

- **sval:** svalgang, gang eller utbygg rundt eller ved siden av huset
- **garnvinde:** hespetre, redskap til å vikle opp garn
- **fant:** landstryker, tater, fattig person
- **gild:** flott, staselig
- **stå i lys lue:** brenne, gå opp i flammer

Eventyr For Alle.no

Les og hør kjente og ukjent eventyr,
gratis på norsk!

eventyrforalle.no

Norsk folkeeventyr fra samlingene til Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885),
Jørgen Moe (1813-1882) og Moltke Moe (1859-1913).

(Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: [Norske huldreeventyr og norske folkeeventyr. Bind II, 1914 \(nb.no\)](#)

(Offentlig eiendom - public domain)

Teksten er redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Karl-Robert Rønning

Lagd ved hjelp av bilder fra pixabay.com. (Offentlig eiendom - public domain)

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.